

ÚVOD

Začalo to, myslím, kolem mých sedmnácti let. Začalo to tím, že jsem si opisoval všechno, co kde bylo psáno o Provinci, včetně strohých zeměpisných popisů. Opisoval jsem si to s pocity někoho, kdo se dozvídá o svém rodišti, které nikdy nepoznal, o němž s dychtivostí rodáka chce vědět co nejvíc, ne-li vše. A když jsem dostal do ruky Mistralovy verše, když jsem je poprvé četl, byl to zážitek jednou již poznaného, jednou již prožitého, zážitek, který mívám například nad Karlem Jaromírem Erbenem. Nevím, jak se tančila farandola; a právě tak nevím, jak se přede len. Ale kdykoli čtu Erbenovy verše o mraze, který v okna duje, a dívkách, které předou len, jsem náhle obklopen věcmi jakoby důvěrně známými a blízkými. Jsem doma v té světnici, v tom teple u kamen, jsem doma v té básni.

A právě tento pocit „být doma“, pocit nezaměnitelný pocitem jiným, se mi vrací při všem, co čtu, co poznávám o kraji zvaném Provence.

Začalo to kolem mého sedmnáctého roku. A když jsem jel poprvé do Provence, bylo mi čtyřicet. Od té doby jsem tam byl ještě dvakrát. Je mi tam dobře, jsem tam doma jako v básni, jako v dětství, jako tam, kde doma vskutku jsem, jako na lukách a u rybníků svého rodiště.

Chtěl jsem poděkovat několika osobám, které mne na těch cestách (a dávno před nimi) provázely.

Tak vznikly tyto listy.

Měl jsem to štěstí, že jsem je mohl psát na jedné stráni toho kouzelného kraje, pod modrým nebem bez mráčku a doprovázen cikádami.

Můj domov je ovšem tady.

Ale tam bych se chtěl občas vracet.

A sem vždycky.

Застава прогледы / вадзі / іск
my te kaly —

By / o / o
v Mowga ...

Dopis panu d'Artagnanovi

*Vážený
pane d'Artagnane!*

Od chvíle, kdy jsem překročil hranice Francie, od prvních kroků Vaší krásnou zemí myslím na Vás. Chci, abyste to věděl: jsem tu Vaším hostem. Ne, nebojte se, neplynou Vám z toho žádné závazky a žádné povinnosti, ale chci, abyste věděl, že jste to byl Vy, kdo mne k té cestě vyzval. Je tomu dávno. A já dříve přijet nemohl. Jsem zdaleka a jméno mé domoviny by Vám sotva co řeklo.

Vyzval?

Ano, vyzýval jste často, vím to, víte to i Vy, a jedno vyzvání bylo smělejší a půvabnější druhého, ale k cestě? K návštěvě?

Nemůžete to vědět.

Bylo to v Meungu. Anebo později? Anebo později – u bosých karmelitánů? Také tam; ano, i tam. Mně bylo osm let, možná že méně, kdo by si všiml kluka na ulici, kdo by si všiml kluka, když se sbíhá dav, kdo by se rozhlížel ve chvíli hněvu, kdy užuž sahá po kordu? Bylo to v Meungu. Začínal duben roku šestnáctistého dvacátého pátého a bylo pondělí. Vy jste vjel do městečka branou Beaugencyskou – vzpomínáte si? Přijel jste z Tarbes, jel jste na svém koni, na jednom ze tří darů Vašeho pana otce, a celou tu cestu jste ujel se zařatou

pěstí. Desetkrát nejméně jste sahal po svém kordu, každý úsměv jste chápal jako urážku a každý pohled jako vyzvání.

Ano, bylo to v Meungu, ale sotva jste si mne mohl všimnout, sotva jste slyšel, viděl, vnímal něco jiného než toho muže, který s drze chladnou tváří prohlásil o barvě Vašeho koně, že tato barva je častá u květin, ale dosud velmi vzácná u koní.

Pak jste tasil. Viděl jsem zablýsknutí Vaší zbraně a viděl jsem, jak Vás pak odnášeli zbitého do bezvědomí kuchyňským náradím. Poražen? Ne! Byl jsem s Vámi, při Vás, u Vás, foukal jsem do Vašich ran a šel pak s Vámi dál. Běžel jsem za Vaším koněm směrem k Paříži, našťěstí se mu dalo stačit, ne, neberte to, prosím, jako narážku na jeho schopnosti, po celou cestu jsem spolu s Vámi pociťoval hněv při každém úsměšku, při každém vtipu a doprovodil Vás až k bráně svatého Antonína, kde jste ho – víte to ještě – prodal za tři tolary. Víím i to, že jste si pak najal pokojík v ulici des Fossoyeurs a po celý den v něm našíval prýmky na svůj kabátec, na svoje kalhoty. Byl jsem Vám v patách i nadále, víím, jak jste byl přijat panem de Tréville a viděl, slyšel, cítil – odpusťte vzrušenému (ještě dneska vzrušenému) chlapci – Váš spěch za zahlédnutým mužem z Meungu a prožil s Vámi to trojí zdržení spojené s trojí výzvou.

Athosovo rameno. Porthův pás a kapesníček pod nohou Aramidovou!

(„Paříž není přece, k čertu, dlážděna batistem!“)

A znovu, znovu, znovu jsem si opakoval tu Vaši hrdou omluvu u Carmes Déchaux, u bosých karmelitánek, tu Vaši omluvu těm třem, kteří tu stáli nachystáni na Vás a se kterými jste se měl postupně utkat.

„Prosím vás za odpuštění, nebudu-li moci učinit zadost vám všem třem. Pan Athos má první právo mě zabít a vy budete, pane Porthe, zkrácen ve svém nároku. A vy pak, pane Aramide, skoro jistě o něj přijdete. Tedy mi, pánové, odpusťte, ovšem jen toto – a teď pozor!“

Znovu a znovu. Posté mi pořád ještě zněla jako ocel kordu a po letech – tím jsem si jist – bude znovu schopna rozhoupat zvon srdce v krásném poplachu. Ta chvíle před soubojem, pane d'Artagnane, ta chvíle u zdi kláštera má pro mne sílu téměř milostnou. Všechno je rozhodnuto. Patříte k těm třem už od počátku, ba před ním, a tedy dříve než se postavíte k jejich boku, než se k nim se zbraní v ruce přidáte. Jste jejich (a oni Vaši) už v okamžiku vzájemného střetnutí, ve chvíli výzvy; nejde tu o zápletku, a čím bezpečněji vím, že už je rozhodnuto, tím větší radost z toho, co se tu děje, čím to tu hrozí, tím větší rozkoš ze střetnutí Vašich kordů, z toho blýsknutí na časy přátelství. Kdyby tu šlo jen o podobu věcí, stavů, skutků, byl by to jen jeden z přčetných výjevů tohoto rodu, jen jeden ze zákrutů dobře smyšleného děje, který od úpatí té chvíle pak začne prudce stoupat do výšek Vaší slavné cesty za přívěsky Anny Rakouské. Ale nejde tu, znovu to říkám, o zápletku. Ta chvíle před soubojem má v sobě náboj jistoty, přesladké jádro bezpečného vědomí, že dobrá věc je obsažena v nedobré, že hořká slupka všeho zlého je nabita až k prasknutí štávy štěstí, a v tom, pane d'Artagnane, je všechna síla oné chvíle, toho vyprávění.

Pak přijdou gardisté, vojáci pana kardinála, a stačí nepatrná chvílka, a Vy se řadíte k těm, kdo Vás urazili,

které jste urazil, kteří se hotoví Vás zabít, které i Vy byste chtěl zabít, řadíte se k nim a vrháte se jako rozlícený tygr na pana Jussaca, který je dobrý šermíř, či – jak se tehdy říkalo – šermířský labužník.

Kdo by se kolem sebe ohlížel, kdo by si všiml kluka, který se plete mužům pod nohy. A tak se stalo, jen tak se mohlo stát, že jste mne poranil. Nevíte o tom, jak byste mohl!

Nemluvím o tom, abych Vám připomínal svoji ránu, abych Vám dokonce snad vyčítal tu kapku krve. Nestálo to za řeč ani tehdy, tím méně dnes, ale chci, abyste věděl: zasáhl jste mne hrotem svého kordu a jizva po té staré nehluboké, dávno zahojené ráně mne pálí dosud. Pálivá.

Je to krásná jizva: vede od paměti k srdci, od srdce k paměti.

A obojímu občas připomíná klukovský úžas oné dávné chvíle a obojímu občas vyčítá: Zlenivělo jsi, srdce, zahálíš, paměti! Ustupujete oba! A vlastní vinou slábnete, vzdáváte se času, nevíře a zbytečnému studu. Odhazujete podstatné a plníte se podružnými úzkostmi, kterých je mnoho, a váží jenom víc než jedna malá radost, malá naděje, než jedno maličké, už sotva patrné, už skoro nenaléhající štěstí z oněch dávných dob.

Ne, nechci Vám, pane d'Artagnane, připomínat tu ránu. Chci Vám poděkovat. Zasažen provždy, věděl jsem už tehdy: Musím do Francie! Byl jste první, kdo mne k té cestě vyzval, a jedu-li až dnes, je to moje chyba. A moje škoda. Tím víc však na Vás myslím!

Od prvních kroků Vaší krásnou zemí myslím na Vás!